

III RIIGIKOGU

5. istungjärk. **Protokoll nr. 133 (16).**

1928.

III Riigikogu koosolek 15. märtsil 1928
kell 10.

Kokku on tulnud 89 Riigikogu liiget.

Valitsuse looshis: Riigivanem **J. Tõnisson**, sõjaminister **N. Reek**, rahaminister **A. Teetsov**, põllutöominister **O. Köster**, siseminister **J. Hünerson**, haridusminister **A. Mõttus**, teedeminister **A. Kerem**, kaubandus-tööstusminister **J. Holberg**, kohtuminister **T. Kalbus**, töö-hoolekandeminister **K. Soonberg**.

Päevakord:

1. Vabariigi Valitsuse vastamine J. Voiman'i küsimisele.

2. Vabariigi Valitsuse vastamine L. Johanson'i, A. Kärneri ja J. Voiman'i arupärimisele Avinurme elanikkude-kodukäsitöölise metsamaterjaliga mittevarustamise kohta.

3. Läbirääkimised Vabariigi Valitsuse vastamise puhul Eesti sotsialistliku tööliste partei Riigikogu rühma arupärimisele a./s. „Helios'e“ vabrikus plahvatusel ilmsiks tulnud seaduste rikkumise kohta.

4. Sõjaväeosade ja -asutuste alla võetud ruumide üüriseaduse muutmise seadus — omavalitsuse komisjoni ettepanek.

5. Vahekohtu klauselite protokolliga ühinemise seadus — III lugemisel.

6. Meremeeste seadus — II lugemisel.

7. Eesti-Läti vahelise kinnisvarade kinnistusraamatutesse sissekandmise kohta käiva konventsiooni kinnitamise seadus — II lugemisel.

Koosolekut juhatab esimees **K. Einbund**.

Sekretäri kohal abisekretär **J. Piiskar**.

Koosolek algab kell 10.20 min.

1. Päevakorra Juhataja **K. Ein-**
vastuvõtmine. **bund:** Avan Riigikogu
koosoleku.

L. Johanson (stp): Teen ettepaneku, päevakorra-punkt kolmas välja jätta, see on — läbirääkimised Vabariigi Valitsuse vastamise puhul Eesti sotsialistliku tööliste partei

Riigikogu rühma arupärimisele a./s. „Helios'e“ vabrikus plahvatusel ilmsiks tulnud seaduste rikkumise kohta — ja võtta järgmise arupärimis-koosoleku päevakorda.

Päevakorda võetakse nähtava enamusega A. Sternfeldt'i (krst) ja E. Pesur'i (tp) ettepanekul esimeseks päevakorra-punktiks komisjonide täiendavad valimised; päevakorrast jäetakse välja nähtava enamusega L. Johanson'i (stp) ettepanekul 3. päevakorra-punkt.

2. Teadaand-
mine komis-
joni antud sea-
duseelnõu
kohta.

Sekretär **J. Piiskar:**
Riigikogu juhatusel pool on antud 1927./28. a. kulu- ja tulude lisaelarve nr. 3 eelarve-komisjoni.

3. Komisjonide
täiendavad va-
limised.

Nähtava enamusega valitakse: eelarve-komisjoni L. Raudkepi asemele A. Sternfeldt (krst), ja E. Pesur'i asemele H. Martinson (tp); sotsiaalkomisjoni E. Pesur'i asemele T. Maurer (tp); üldkomisjoni rkl. Sikkar'i asemele rkl. Tief (as); riigi majapidamise aruande komisjoni rkl. Maaker'i asemele rkl. Lorenz (as).

4. Vabariigi
Valitsuse vas-
tamine J. Voi-
man'i küsimi-
sele.

Rahaminister **A. Teetsov:** Lugupeetud Riigikogu liikmed! Rkl. Voiman'i küsimisele on mul au järgmist vastata. Eesti panga juhatus esines möödunud aastal rahaministri kaudu eelmisele Vabariigi Valitsusele ettepanekutega, kustutada mõne isiku ja asutuse võlasummad, milliste kättesaamine näis olevat juhatusele eriliste raskustega seotud.

Vabariigi Valitsus Eesti panga täiskoguna pooldas põhimõttelikult üksikute võlasummade kustutamist, avaldas oma nõusolekut Eesti panga 1926. a. puhaskasu jaotamisel teatava summa reserveerimiseks seks otstarbeks ja hiljem oma otsusega tegi ka vastavad korraldused.

Teated panga klientuuri kohta ei kuulu avaldamisele, seepärast ei saa nimesid nimetada.

5. Vabariigi Valitsuse vastamine L. Johanson'i, A. Kärneri ja J. Voiman'i arupärimisele Avinurme elanikkude-kodukäsitöolistele metsamaterjaliga mittevastavustamise kohta.

Põllutööminister O. Köster: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Esitatud arupärimisele on mul au järgmist vastata. Põllutööministeerium on püüdnud tõsise tähelepanuga lahendada Avinurme elanikkude-kodukäsitöolistele puumaterjaliga varustamise küsimust. Vajaduste selgitamiseks koguti kohalikkude vallavalitsuste kaudu andmeid, millisel määral ja missugust puumaterjali vajab kohalik rahvas käsitöoks ja majapidamiseks. Järelepärimiste tulemusena selgus, et aastane puumaterjali tarvidus tõuseb 750 k. sülla peale, millest 50% männi-, 45% kuuse- ja 5% lehtpuud. Nende andmete alusel valiti 1927. a. raielangist kohalikkude elanikkude jaoks vastavad osatükid välja, kusjuures tarbepuu protsent nendes kuni 56% ulatas; samal ajal sisaldas aga oksjonil müüdnud mets — 42% ja riigi metsatööstusele antud mets — 36% tarbepuid. Majapidamise ja käsitöö vajaduseks oli kohalikkude rahvale 1927. a. raielangist määratud 43 tiinu — puumassiga 1272 k. sülda, sellest tarbepuud 715 k. s. Peale selle on kohalikkude rahvale määratud eelmiste aastate ülejääke 10 tiinu. Üldse on seni välja antud 760 k. sülda tarbe- ja 780 k. sülda küttepuid. Kevadeni on veel kavatsus välja anda 7,5 tiinu metsa, massiga 233 k. sülda. Peale selle on veel müüdnud riigi metsatööstuse poolt 2.528 okas- ja lehtpuupalki ning pakke, massiga 87 k. sülda või 23 k. sülda massi rohkem kui eelmisel aastal. Eksportööridele palke ega pakke müüdnud pole, ega kavatseta seda teha; valmismaterjalide müük kohalikuks tarviduseks aga kestab edasi.

Metsamüük kohalikkudele elanikkudele on sündinud kas võistluspakkumise teel või kindla hinna alusel. Võistluspakkumisel on olnud väikseid 0,10—0,30 tiinu suurusi metsatükke 95, kuna kindla hinnaga on kohalikkudele elanikkudele oma majapidamise vajaduseks ja käsitöoks käesoleval hooajal müüdnud 12.300 nummerdatud puud. Müük sündis niihästi üksiku puuna kui ka gruppides, arvestades sealjuures mitte ainult puude arvuga, vaid ka tarbepuu massiga. Et puude ostmist võimaldada kergematel tingimustel, siis toimetasid müüki peale metsaülesma veel ka metsnikud, sõites müügi otstarbel kohtadele.

Ehitusematerjali on müüdnud ühele majapidamisele korraga kuni 50 palki, kuna surnud metsa müüki toimetab 1927. a. peale met-

saülem või metsnik, metsavahi poolt kohaliku elaniku valikul nummerdatud puude alusel, kusjuures kuivanud või tuulemurtud puude hinda alandatakse väärtuse järgi.

Tõsiseks paheks on Avinurmes asjaolu, et osa kohalikke elanikke neile müüdnud puid määratud otstarbeks ei kasuta, vaid sageli edasi müüvad. Selle pahe kõrvaldamiseks on abinõud tarvitusele võetud, püüdes kõrvaldada puude ostmisest neid isikuid, kes saadud materjale edasi müünud, ning põllutööministeerium loodab, et kohalikud omavalitsused ja elanikud ka omalt poolt ministeeriumile abiks on. Et vaheltkauplemist ka üksikute puude juures kaotada, on maksma pandud korraldus, mille alusel puude andmine sünnib nende tegeliku ärakasutamise järgi. Siinjuures aga peab tähele panema, et vaheltkauplemise pahet, mis aastate jooksul rahvale sisse juurdunud, ühe-kahe aasta jooksul kõrvaldada ei saa.

Mis puutub väitesse, et puuhinnad on kohalikkudele elanikkudele ja käsitöötegijatele kõrgemad kui vaheltkauplejatele, siis ei vasta see tõele. Kohalikkudele elanikkudele oma majapidamiseks kindla hinnaga metsamüügi korral on kuni 15. jaanuarini s. a. niihästi tarbe- kui ka küttepuid taksihinnale juurde lisatud 10% ja 15-st jaanuarist peale — küttepuid 10%, kuid tarbepuid 30%, mis on üleriiklik keskmine võistluspakkumise hind, ja see on madalam kui kohapealne, kus võistluspakkumisel taksihinnale keskmiselt 80% juurde pakuti. Kodukäsitöö otstarbeks kindla hinnaga metsamüügi korral on kuni 15. jaanuarini s. a. tarbepuid eest võetud taksihind +20%, kuna tarbepuude nummerdatud puus leiduv küttepuumass müüdi taksihinnaga.

Pärast 15. jaanuari s. a. on tarbepuid eest võetud taksihind + 60%, kuid ka see hind on ikkagi palju madalam, kui võistluspakkumistel ja oksjonil saadud hind, mis oli vastavalt taks + 80% ja taks + 116% kohapeal. Kuid seda kõrgendatud hinda on alandatud: praegu müüakse Avinurme kodukäsitöolistele käsitöoks tarvilikku metsamaterjali nummerdatud puude viisi: tarbepuid — üleriikliku keskmise võistluspakkumise hinnaga, s. o. taksihind + 30%, ja küttepuid — taksihinnaga.

Sama protsentide taksihinnale juurdelismisega müüb ka riigi metsatööstus valmismaterjale.

Arupärijad tähendasid, et kohalikkudele elanikkudele ja käsitöolistele määratud puude taksihind või kännuraha on suurem, kui vaheltkauplejatele — eksportööridele müüdavatel suuritel raielankidel. Siin peab tegemist

olema arusaamatusega, sest kasutamiseks määratud puude ja metsa taksihind arvatakse välja alati ühedel ja samadel alustel, s. o. ametlikkude tabelite ja taksijärkude järgi, vaatamata sellele, kuidas ja kellele see mets müüakse.

Karjatamist on, võrreldes eelmise aastaga, juba rohkemal määral võimaldatud, nii oli kohaliku rahva kariloomade arv riigimetsas 1926. a. — 496 ja 1927. a. 717. Karjatamise pindala oli 5108 tiinu.

Kokkuvõttes oleks Avinurme elanikkude-kodukäsitöölise metsamaterjaliga varustamise seisukord järgmine.

Metsa on kohalikkudele elanikkudele nende majapidamiseks ja käsitöök rohkem ja paremat määratud ja müüdüd kui eksportööridele või riigi metsatööstusele. Soodsal tingimusel on metsamaterjali saamist võimaldatud kodukäsitöötajail. On vallavalitsuste kaasabil andmeid kogutud ja kokku seatud nimekirjad nende kohta, kes metsamaterjali vajavad kodukäsitöök. Kasvavaid tarbepuid ja riigi metsatööstuse poolt ülestöötatud valmismaterjale müüakse neile kindla üleriikliku keskmise võistluspakkumise hinnaga, mis on veel palju madalam, kui kohapealne keskmine võistluspakkumise hind.

Et seal on püütud elanikkudele vastu tulla, selleks on olemas vastavad vallavalitsuse tunnistused. Avinurme vallavalitsuse poolt 11. veebr. 1928, nr. 423 all.

„Avinurme vallavalitsus tõendab, et 1927. ja 1928. a. on Avinurme metsaülevaade poolt kohalikele rahvale metsa müüdüd soodustatud tingimustel — on võimaldatud tarvilikul määral käsitöök ja majapidamiseks tarbeterjalit osta. Müüdüd on kohalikele rahvale rohkemal arvul kui eelmistel aastatel ja metsa hind on madalam, kui metsa ja vaheltkauplejatele müüdüd mets. Metsa väljaandmine on kergendatud ja võimaldatakse väikestes üksustes osta.“

Vallavanem (alkiri.)

Sekretär (alkiri.)

Samasuguse tõenduse annab ka Lohusuu vallavalitsus kirjas 13. veebr. 1928, nr. 268 all.

Avinurme kodukäsitöö edendamisele on püütud kõigiti kaasa aidata ja tehakse seda ka edaspidi. Kui kohalikkude olude uurimisel peaks selguma, et seni korraldatud kujul ei saa vast siiski käsitöölisi kõigi neile tarvismineva metsamaterjaliga otstarbekohaselt varustada, siis on põllutööstusminister valmis korraldama kodukäsitöök kõlblikkude puude müüki valikraie teel eeloleva aasta raieangist. (M. Martna, stp: Väga hea!) Niisugusel korral saaksid kõik käsitöök kõlblikud tar-

bepuud tarvitajate eneste valikul raieangidelt välja märgitud ja üks aasta enne langi müügil määrämist käsitöötajatele ära müüdüd, lankidele järelejäanud puud aga lähaksid müügil alles järgmisel aastal. (M. Martna, stp: Igatahes väga soovitav.)

Samuti on põllutööstusministeri poolt 1927. a. määratud 460 tiinu Avinurme väike-maapidajate olukorra parandamiseks juurde-lõigete andmise teel.

L. Johanson (stp), kohalt: Kuna härra minister lubas, et asutakse uurimisele puuduste kõrvaldamiseks, siis on arupärijad rahuldatud vastusega.

6. Sõjaväeosa- Omavalitsuse ko-
de ja -asutuste misjoni aruandja **J.**
alla võetud ruu- **Soots:** Käesoleva sea-
mide üürisea- duse aluseks on kogukon-
duse muutmi- na koormatuse seadus, kus
se seadus — I on ette nähtud, et neil
lugemisel. juhtumistel, kui riigil omal
tarvilikul määral kohtadel

maju ja kasarmuid ei ole, on omavalitsus kohustatud sõjaväeosade kortereid muretsema. Nende korterite eest maksetakse tasu vastavate tariifide järgi. Kuna see veneaegne seadus Eesti oludele ei vastanud, siis täiendas ja muutis Riigikogu seda seadust 1922. a., võttes vastu eriseaduse, kus oli ette nähtud uus kord nende korterite rüütmiseks ja tasumaksimiseks. Seal on ka ette nähtud kaks tabelit, mille järgi korterite eest maksti. Nimelt ühes tabelis oli veneaegseid norme suurendatud 60 korda, see tabel jäi maksvaks 1922. a. Teises tabelis oli veneaegseid norme suurendatud 120 korda, see tabel jäi maksvaks 1923. a. peale. Viimase tabeli maksvust on aastate viisi pikendatud, ilma suuremaid muudatusi tegemata. Kuna aga viimane pikendamise aeg lõpeb 1. aprilli käesoleval aastal, ja sõjaväeosadel pärast seda aega enam mingisugust seaduslikku alust ei ole üüri maksta, sellepärast on Vabariigi Valitsus esitanud käesoleva seaduseelnõu. Selles seaduseelnõus on ette nähtud uus tabel, mis keskmiselt kõrgendab praegusi maksunorme umbes 30—32 korda. Üksikudel juhtumistel, nimelt ladude alla võetud ruumide eest on norme kõrgendatud kuni 40%. Kortereite alla võetud ruumide eest on norme kõrgendatud 20—25%, mõnel pool ka 30%. See kõrgendus on tingitud sellest, et kuna nüüd oleme jõudnud enam-vähem normaaloludesse, kus üüriseadus peale Tallinna on kaotatud, siis on ka korterihinnad stabiliseerunud ja üldiselt tõusnud. Teisest küljest, kuna Eesti rahakurss on seatud kulla alusele ja siin kõikumisi oodata ei ole, ei ole

ka korterihindade kõikumisi oodata, mis pärast Vabariigi Valitsus on leidnud, et nüüd on paras aeg kaaluda sisuliselt, kas normid vastavad elule. Selleks on küsitud kõigepealt linnadelt järele, kas nad on praeguste tariifidega rahul, kui nad rahul ei ole, siis missuguseid muudatusi soovivad ja millega see põhjendatud on. Suurem osa linnadest on vastanud, et praegused tariifid võimaldavad harilikku remonti teha saadava üüri eest, aga nad ei võimalda maja sisse mahutatud kapitali amortiseerida ja sellega ühtlasi ka kapitaalremonti teha. Selle tõttu oleks tarvis üüri tõsta. Vabariigi Valitsus on kalkultatsioonid teinud, kus juures on leidnud, et linnade poolt esitatud andmed põhjendatud on, ja sellega on ka seletatav sõjaväeasutuste alla võetud ruumide üüri normide üldine tõstmine. Ühtlasi on ka tehtud väike muudatus liikidesse jaotamises. Korteriid on üle riigi jaotatud 4 järku. Esimese järgu alla kuulub Tallinn, teise järgu alla käib Tartu, Nõmme ja Narva. Aga uues tabelis on Narva paigutatud 3. järku, sellepärast et Narva linn ise on vastanud, et tema arvates praeguse üüri normiga enam-vähem võiks välja tulla. Tegelikke kalkultatsioone tehes on ka leitud, et praegu Narva korterihindu Nõmme ja Tartu korterihindadega ikkagi võrrelda ei saa. Sellepärast on Narva linn ümber paigutatud 3. järku ja sellega tema üüri norme tõstetud mitte 30% vaid 20%. Et üüri normi rutulist tõusu karta ei ole, on norm määratud 3 aasta peale.

Käesolev seaduseelnõu on rutuline ja väga tarvilik. Teen ettepaneku, seaduseelnõu esimesel lugemisel vastu võtta.

Juhataja **K. Einbund:** (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seaduseelnõu I lugemisel vastu võetud.

Üldkomisjoni aruandja rkl. Vreeman'i puudumisel jääb vahele 5. päevakorra-punkt — vahekohtu klauselite protokolliga ühinemise seadus — III lugemisel.

7. Meremeeste Üldkomisjoni seadus — II lu- aruandja **A. Tam-** gemisel. **m a n n.**

Pealkiri ja §§ 1—9 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

Meremeeste seadus.

I. Laevajuhi teenistusleping.

§ 1. Laevaperemees peab sõlmima laevajuhi teenistuse kohta kirjaliku lepingu.

§ 2. Määramata aja peale tehtud leping loetakse lõppenuks kummagi poole kolmekuulise ülesütlemise järele, kuid laevajuht võib lepingu lõppemisel laevalt lahkuda alles esimeses Eesti sadamas, kuhu laev lossima või laadima sõidab.

On aga laevajuht teeninud purjelaeval vähemalt poolteist või muul laeval vähemalt ühe aasta, siis võib tema lepingu lõppemisel laevalt lahkuda ka välismaa sadamas.

On lossimine ees, ei või laevajuht lahkuda enne lossimise lõpetamist.

§ 3. Laevaperemees võib laevajuhti igal ajal teenistusest vabastada.

Vabastatakse laevajuht enne teenistuslepingu aja lõppu, siis on tal õigus kahjutasu saada. Kui kahju kohta tõendused puuduvad, siis on laevajuht õigustatud saama kolme kuu palga, kuid igal juhtumusel mitte pikema aja eest kui lepinguaja lõpuni, ja prii reisi ühes ülespidamisega selle sadamani, kus teenistus oleks lõppenud lepingu järgi, või kui teenistus oleks lõppenud vastavalt § 2. välismaa sadamas, — kuni lähema Eesti sadamani.

Neljanda paragrahvi teises lõikes ja § 5. ettenähtud juhtumistel ei ole laevajuhil õigust käesoleva paragrahvi alustel kahjutasu saada.

§ 4. Kui laevajuht teenistusest vabastatakse haiguse või vigastuse pärast, mis temale laeva juhtimise võimatuks teevad, on temal õigus kahjutasu saada § 3. ettenähtud alustel.

Laevajuht kaotab nimetatud kahjutasu saamise õiguse ja saab palka ainult kuni teenistuse tegeliku lõpuni:

1) kui ta enese tahtlikult haigeks tegi või vigastas;

2) kui ta haigeks jäi või vigastuse sai kergeelse elu või muu jämeda ettevaatamatuse (culpa lata) tagajärjel;

3) kui ta lepingu tegemise ajal oma haigust või vigastust varjas.

§ 5. Kui laevajuht teenistusest vabastatakse teenistusse kõlbmatuse, autuse, teenistussikkude jämedate vigade või suure hooletuse pärast, on tal õigus palka saada ainult teenistuses olnud aja eest.

§ 6. Kui laev hukub või mereõnnetuse järele kordaseadmiskõlbmatuks kuulutatakse, lõpeb laevajuhi teenistusleping, kui teisiti ei ole kokku lepitud. Laeva ja laadungisse puutuvate vahetõrgete korraldamiseks on aga laevajuht kohustatud palga, korteri ja ülespidamise eest kohale jääma.

Pärast tähendatud vahetõrgete korraldamist on laevaperemees kohustatud hukkunud laeva juhile tööpuuduse kahjutasuna rahapalka lepingus ettenähtud suuruses edasi maksma kõigi päevade eest, mis laevajuht on ilma tööta, kuid mitte üle kahe kuu. Laevajuht on aga

kohustatud mõnes teises laevas kohta vastu võtma, vastavalt § 28. esimesele lõikele.

Laevaõnnetuse puhul kadumaläinud isikliku varanduse eest saab laevajuht laevapere-mehelt tasu normide alusel, mis kindlaks määratakse Vabariigi Valitsuse määrusega.

Kui mereõnnetuse puhul teenistus lõpeb välismaal, saab laevajuhti riigi kulul prii reisi ja ülespidamise esimese Eesti sadamani.

§ 7. Surnud laevajuhi palga, matmiskulude ja haige laevajuhi ravitsemise ning koju-sõidu kulude kohta on maksvad §§ 24., 28. ja 30. eeskirjad.

§ 8. Kui laevajuhil lepingu järgi on õigus osa saada laeva prahirahast, muust tulust või puhaskasust (tantjeem) ja leping lõpeb enne reisi või aruandeaasta lõppu, rahuldatakse tema tähendatud õigus nii suures osas, kui suure osa tema tegelik teenistusaeg välja teeb reisi või aruandeaasta pikkusest.

Kui laevajuhil on õigus §§ 3., 4. ja 6. põhjal palka saada tegelikust teenistusajast pikema aja eest, piiratakse käesoleva paragrahvi esimeses lõikes nimetatud lisatasu ülemmäär selle aja eest summaga, mille võrra esimese tüürimehe kahekordne kuupalk on suurem laevajuhi kuupalgast.

II. Laevapere teenistusleping.

1. Teenistuslepingu sõlmimine.

§ 9. Laevajuhil on laevapere-mehe volinikuna ilma erilise volitusega õigus palgata niihästi juhtkonda kui meeskonda kuuluvat laevapere.

Masinateenistusse kuuluvate isikute palkamisel peab tema nõu pidama esimese mehhanikuga.

Aruandja **A. Tammann** (loeb):

§ 10. On keelatud palgata laeva teenistusse: isikuid alla 14 aasta, kütjaid ja söekandjaid (trimmerid) ning kõiki naisteenijaid aga alla 18 aasta vanuse.

Eelmises lõikes ettenähtud tingimustest on lubatud järgmised erandid:

1) kütjad ja söekandjad võivad olla alla 18, kuid mitte alla 16 aasta vanuse neil laevadel, kus peajõuallikana auru ei tarvitata;

2) kui kütjat või söekandjat vaja on palgata sadamas, kus on võimalik saada ainult alaealisi alla 18 aasta vanuses, võib alaealist tööle võtta tingimusel, et ühe täisealise kütja või söekandja asemel võetakse kaks alaealist; alaealise vanus ei tohi olla alla 16 aastat;

3) alaealisi alla 18 a. vanuses on lubatud teenistusse võtta kütjana või söekandjana tingimusel, et nende töö ametvõimude loaga ja valve all sünnib;

4) alaealisi alla 18 aastat võib nende laevade peale, kus tegevuses ei ole ainult ühe ja sama perekonna liikmed, tööle võtta ainult arstitunnistuse ettenäitamisel, et töötegija selleks tööks kõlbab. See tunnistus peab olema vastavate võimude poolt selleks õigustatud arsti alla kirjutatud.

Kui alaealised pikaajaliselt merel tegevad on, peab arstlik järelevaatus nende kõlblikuse suhtes vähemalt kord aasta jooksul uuesti korduma ja iga uue järelevaatus puhul tuleb esitada uus arstitunnistus, et läbiyaadatav töökõlblik.

Kui arstitunnistuse tähtaeg reisi kestvusel lõpeb, loetakse see maksvaks reisi lõpuni.

Hädalistel tarbekordadel võib sellekohane ametasutus alla 18-aastasele alaealisele ilma eelpool ettenähtud arstliku läbivaatusega loa anda laevale teenistusse astuda, kuid tingimusega, et arstlik järelevaatus toime pannakse esimeses sadamas, kus laev peatub.

Alaealine, kes saanud 18-aastaseks, võib ise sõlmida meremehe teenistuslepingu.

Töö-hoolekandeminister **K. Soonberg**: Panen ette, § 10. p. 3. redigeerida järgmiselt: „3) alaealisi alla 18. a. vanuses on lubatud teenistusse võtta õppelaevadel kütjana või söekandjana tingimusel, et nende töö ametvõimude loaga ja valve all sünnib“. See parandus on tingitud sellest, et viia kokkukõllasse käesolev seaduseelnõu III rahvusvahelise töökonverentsi poolt vastu võetud konventsiooniga, mis meie poolt ratifitseeritud. Selles konventsioonis nähakse ette, et õigus alaealisi pidada kütjatena või söetöölisena ametivõimude loaga ja kontrolli all on ainult õppelaevadel. Komisjoni ettepanekus on see õigus ette nähtud kõigi laevade kohta.

Aruandja **A. Tammann** (lõp sõna): Üldkomisjonis oli üldiseks põhimõtteks, et need konventsioonid, mis meie poolt ratifitseeritud, tulevad käesoleva seaduseelnõu juures arvesse võtta. Siin on nähtavasti tähelepanematuse tõttu jäänud see parandus sisse võtmata ja üldkomisjoni üldiselt seisukohalt välja minnes võin temaga ühineda.

Juhataja **K. Einbund**: Panen hääletamisele § 10. ühes parandusega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 10 vastu võetud.

§§ 11—20 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

§ 11. Laevajuht annab igale palgatud meremehele teenistusse astumisel lepingkirja, mille vorm teedeministri poolt kindlaks määratakse ja milles sisaldub:

- 1) laeva nimetus;
- 2) lepingu sõlmimise koht ja aeg;
- 3) meremehe täielik nimi, sündimisaasta, -päev, -koht ja elukoht palgamise ajal;
- 4) amet, milleks meremees palgatud;
- 5) sõit või aeg, mille kohta leping maksev või mahamunsterdamise koht või ülesütlemise tähtaeg;
- 6) kokkulepitud palk või kui kokkulepe teatava sõidu peale tehtud, siis selleks sõiduks arvatav aeg;
- 7) ületunnitasu, kui selle suurus seaduses ei ole määratud, ja
- 8) muud tingimused.

Lepingkirja märgitakse teenistuse kestvusel:

- 1) teenistuse alguse, lõpetamise ning ülesütlemise aeg ja tähtpäev;
- 2) ületunnitasu ja kui palju sellest välja makstud või kinni peetud, ja
- 3) rahakurss, kui palgamaksimine sünnib teises valuutas kui palk määratud.

Kui teenistusleping on kollektiivne, peab laevajuht selle eest hoolitsema, et üks eksemplar nimetatud lepingust laeval kätesaadav oleks.

2. Teenistuslepingu kestvus.

§ 12. Kui lepingu lõppemise tähtaeg jõuab kätte sõidu vältusel, loetakse see pikendatuks kuni laeva tulekuni lähemasse laadimise või lossimise sadamasse.

§ 13. Kui lepingkirjas teenistuse kestvust ära ei ole määratud, võib kumbki pool lepingut lõpetada sellekohase ülesütlemise järgi igas sadamas, kuhu laev laadima või lossima tuleb; on aga meremees Eesti kodanik ja Eesti sadamas peale munsterdatud, võib kumbki pool vastavalt lepingut lõpetada ainult Eesti sadamas, kuhu laev laadima või lossima tuleb.

Ülesütlemise aega on üks kuu, kui meremees kuulub juhtkonda ja seitse päeva, kui tema kuulub meeskonda.

§ 14. Kui meremees on palgatud kindla aja või sõidu peale ning jääb pärast seda aega või sõitu teenistusse edasi, ilma et oleks sõlmitud uus leping, on mõlemal poolel õigus lepingut lõpetada igas sadamas, kuhu laev laadima või lossima tuleb, üles öeldes tähtajal, mis § 13. teises lõikes tähendatud.

§ 15. Kui Eesti kodakondsusest ja Eesti sadamas pealemunsterdatud meremees pärast viimast pealemunsterdamist on teeninud laeval vähemalt 1½ aastat, on temal õigus teenistuslepingut lõpetada igas sadamas, kuhu laev laadima või lossima tuleb, üles öeldes

tähtajal, mis § 13. teises lõikes tähendatud, kui teenistuslepingus teisiti ei ole ette nähtud.

§ 16. Meremees, kes teenistuslepingu või käesoleva peatüki eeskirjade põhjal on õigustatud teenistusvahetekorda lõpetama, on laevajuhi nõudmisel kohustatud laeva sadamasse tulekul endistel tasutingimustel teenistusse edasi jääma tingimata tarvilikkude tööde täitmiseks, kuid auru- ja mootorlaevadel mitte üle kahe ning purjelaevadel mitte üle nelja päeva pärast sadamasse tulekut.

Mereselgituse korral on meremees kohustatud palga, korteri ja ülespidamise eest kuni mereselgituse lõpuni kohale jääma.

§ 17. Kui välismaa võimud ei luba meremehele teenistusest lahkumise kohal maale tulla, või nõuavad temalt selleks vastavaid kindlustusi, mida meremees ei või anda, jätkub tema teenistus kuni laeva tulekuni sainasesse kohta, kus mahamunsterdamiseks takistusi ei ole.

3. Palk.

§ 18. Palka makstakse päeva algusest, mil meremees alustas oma teenistust laeval, või kui ta lepingusõlmimise kohast peab tegema teekonna laevale päeva algusest, mil ta teekonnale asus.

Palka makstakse päeva lõpuni, mil meremees teenistusest lahkus, kui meremehe palgasaamise õigus käesoleva peatüki alusel juba varemalt ei ole lõppenud.

Selle aja eest, mis meremees seadusliku põhjuseta töölt eemale hoidnud, palka ei maksta.

Palga arvestamisel kuu osadega loetakse kuu kolmkümmend päeva.

Lisaks rahapalgale antakse laevaperele tasuta toit, kui teisiti ei ole kokku lepitud. Toidu normid määratakse kindlaks Vabariigi Valitsuse määrusega.

§ 19. Palgamaksmist võib nõuda ainult siis, kui laev sadamas viibib ja mitte sagedamini kui kord nädalas.

Palk makstakse sularahas, maha arvates osa, mis välja makstakse laevaperelemehe kaudu (§ 20).

Maksmist võib nõuda maksukoha rahas selle kursiga, mis palgaks määratud raha eest maksukoha pangad maksavad.

Eesti meremees, kes soovib välismaal palgaraha saata Eesti, on õigustatud Vabariigi Valitsuse vastavates määrustes ettenähtud korras seda tegema Eesti konsuli kaudu; riik on vastutav nende rahasaadetiste eest ja saatmine sünnib tasuta.

§ 20. Meremehel on õigus nõuda, et kuni $\frac{2}{3}$ palgast, vastavalt tema kirjalikule korraldusele, makstakse kuuviisi tema poolt määratud isikutele Eestis või tema arvele mõnda

Eesti panka. Tähen datud palgaosa võib meremehe nõusolekuta kärpida ainult juhtumisel kui meremehele jäävast palgaosast ei jätku meremehe peale pandud distsiplinaar-trahvide või teenistusvahekorra st tekkinud seesuguste nõudmiste katteks, mis ei ole vaiel-davad, või mis meremees ise on õige ks võtnud.

Aruandja A. Tammann (loeb):

§ 21. Laevajuhil on õigus meremehele sularahas makstavast palgast igal palgamaksmisel kinni pidada mitte üle ühe kolmandiku kuni meremehe teenistusest lahkumiseni, kusjuures kinnipeetud üldsumma ei tohi ulatada üle ühe kuu palga.

M. Martna (stp): § 21. määrab ära, et laevajuhil on õigus meremehele sularahas maksvast palgast igal palgamaksmisel kinni pidada mitte üle ühe kolmandiku. See tähendab, üks kolmandik palgast on tal õigus kinni pidada. Mina leian, et see tarvilik ja põhjendatud ei ole, sest vahekord ja kohused laevajuhi ja meeskonna vahel on seaduses määratud. Peale selle on seaduses öeldud, et palgamaksmine võib kord nädalas sündida. See tähendab, ühe nädala palk seisab niikuinii laevajuhi käes. Sellepärast teen ettepaneku, § 21. kui tarbetu välja jätta.

Aruandja A. Tammann (lõpu sõna): Üldkomisjonis oli see paragrahv kaalumisel selles mõttes, et oleks lubatud koguni pool kuupalka kinni pidada. Kolmandal lugemisel läks aga läbi seisukoht, et võib kinni pidada ainult ühe kolmandiku, ja sellepärast ma komisjoni nimel härra Martna' ettepanekuga ühineda ei saa.

Juhataja K. Einbund: Panen § 21 hääletamisele. (Hääletatakse.) Poolt on 25 häält, vastu 21, seega on § 21 vastu võetud.

§ 22 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

§ 22. Kui palk on kindlaks määratud teatava sõidu peale, võetakse osalise palgamaksmise aluseks lepingkirjas ettenähtud reisi kestvus.

Kestab sõit üle lepingkirjas ettenähtud tähtaja, saab meremees palgalisa vastavalt suurenenud sõidukestvusele.

Lõpeb sõit enne lepingkirjas ettenähtud tähtaega, tuleb kokkulepitud palk täielikult välja maksta.

Aruandja A. Tammann (loeb):

§ 23. Kui sõidu kestvusel laevaväge vähendatakse, jagatakse sel teel kokkuhoitud palk laevaväge vahel ära, vastavalt igäihe suurenenud tööle. (Variant: Kui vähendamise tõttu tehtakse ületunnitööd ja makstakse selle eest eraldi tasu, siis arvatakse see tasu jaotusele tulevast summast maha.)

Juhataja K. Einbund: Ma hääletan § 23 järgmiselt: Paragrahvi teksti arvata variant, see on paragrahv ühes variandiga ja paragrahv variandita. (Vahel h ü e: A g a k a s p a r a g r a h v t u l e b s i i s k a h ä ä l e t a m i s e l e, k u i v a r i a n t l ä b i k u k u b ?)

O. Gustavson (stp) (hää l. kor.), kohalt: Ma palun variandi kui paranduse hääletada, sest mitmed ei saa selle paragrahvi poolt olla variandi pärast. Kui variandi saatuse on selgunud, siis võib paragrahvi poolt või vastu hääletada, muidu võib paragrahv läbi kukkuda.

Juhataja K. Einbund: Hääletan kõige esmalt variandi. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on variant tagasi lükatud. Panen hääletamisele § 23 variandita. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 23 vastu võetud.

§§ 24—27 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

§ 24. Meremehe surma korral makstakse palk kuni surmapäevani, kui tema palgasaamise õigus käesoleva peatüki põhjal varemalt ei ole lõppenud.

Kui laev merel hukkub, ilma et teateid oleks õnnetuse aja kohta, võetakse palgamaksmisel arvesse tähtpäev, mil laev sellel aastaajal harilikkudes oludes oleks jõudnud sihtsadamasse, lähtesadamast, mille kohta viimane teade olemas.

§ 25. Kui lõpuarve tegemisel selgub, et meremees on avansina rohkem saanud, kui tema palka saada, ei ole tema kohustatud ülearu saadud palka tagasi maksuma juhtumistel, mis ette nähtud §§ 24., 27., 32. esimeses lõikes, 34., 38., 39., 40. ja 41.

4. Ravitsemine ja matmine.

§ 26. Laevajuhi nõudmisel on meremees kohustatud ennast arstil laskma järele vaadata, kuid järelevaatuse kulused ei või panna meremehe peale.

§ 27. Kui meremees jääb haigeks või saab vigastatud, peab laevajuht hoolitsema tema ravitsemise eest laeval või kaldal. Ravitsemise hulka kuulub ülespidamine ning arsti ja rohtude kulud.

On põhjust arvata, et meremeest on tabanud haigus, mis võib kardetavaks saada teistele laevasolijatele, peab laevajuht esimesel võimalusel laskma haige arstil järele vaadata. Kui laeval puuduvad mõjuvad abinõud haiguse levinemise ärahoidmiseks, on laevajuht kohustatud haige maale saatma.

Pole haigel või vigastatud meremehel võimalik oma varanduse eest hoolitseda, peab laevajuht selle oma hoole alla võtma.

Jääb haige või vigastatud meremees laevast maha välismaale, on laevajuht kohustatud tema andma Eesti konsuli hoolde, või kui konsulit kohal ei ole, teisel viisil temale hoolitsemist muretsemata, teatades sellest lähemale Eesti konsulile.

Aruandja A. Tammann (loeb):

§ 28. Meremehe teenistusajal kannab ravitsemise kulud laevaperemees. Iga haige või vigastatud meremees, kes teenitusest vabaneb lepingu lõppemisel või varemalt, on õigustatud nõudma laevaperemehe kulul ravitsemist kuue nädala jooksul, välja arvatud § 33. ettenähtud juhtumised; kui ta on Eesti kodanik ja välismaal ravitsemisel, kaheteistkümne nädala jooksul arvates mahamunsterdamisest, või kui seda ei olnud — laeva edasisõidust. Viimasel juhtumisel on Eesti meremees õigustatud saama tasuta sõidu ja ülespidamise kuni kodukohani. Kui aga võimalus on temale anda teenistust laeval, mis Eesti läheb, või kohta, kust kojupääsemine hõlpsam, on tema kohustatud seda vastu võtma kohe pärast seda, kui tervislik seisukord lubab, ning kui teenistuse iseloom, palk ja muud tingimused vastavad endistele.

Esimese löike eeskirjad ei ole maksivad juhtumisel, kui meremees saab haiguse või vigastuse ilmselt tahtlikult, kergemeelse elu või jämeda ettevaatamatuse tagajärjel või kui tema teenistusse astudes vaikis haigusest või vigastusest. Neil juhtumistel on meremees kohustatud ise kandma ravitsemise kulud ja ei saa tasuta kojusõitu. Kui laevaperemehel sel puhul kulusid on olnud, arvatakse need meremehe palgast maha.

Kui laevast välismaale maha jäetakse meremees, kes külgehakkaval kujul tiisikuses või suguhaiguses, kantakse pärast meremehe laevast lahkumist ravitsemise, arsti ja rohtude kulud Vabariigi Valitsuse vastavate määruste alusel Eesti riigi poolt.

M. Martna (stp): Panen ette, § 28. teises lõikes teisest reast alates järgmised sõnad välja jätta: „kergemeelse elu või jämeda ettevaatamatuse tagajärjel või kui tema teenistusse astudes vaikis haigusest või vigastusest“.

Teen selle ettepaneku sellepärast, et kui need sõnad sisse jäävad, võivad väga keerulised juhtumised madrustel ja laevatöölistel palgasaamises tulla ja selles raskusi teha, sest kes otsustab selle üle, kas meremehe elu on kergemeelne või mitte? See võib kaptenile kergemeelsena paista, kuid madrusele ei ole ta seda! Igatahes on see niisugune mõiste, mida võimata kindlaks teha.

Samasugune mõiste on ka siin tähendatud „jäme ettevaatamatus“. Ma ei tea, kas on olemas veel peale jämeda ettevaatamatuse keskmine ja peenike ettevaatamatus? Seaduses on teisigi paragrahve, milles on määratud meremehe kohustused ja milleks ta on palgatud. Nende paragrahvide põhjal on võimalik meremeest lahti lasta või mitte. (M. Martinson'i, põl vahel h ü e.)

Lubage, ma olen ka peremees olnud ja ma tean, et on väga raske otsustada, millal on palgaline kergemeelne või mitte. Igatahes need on mõisted, mida kindlaks ei saa teha. (K. Kornel, rhv: Seaduses on täpsed mõisted. Kolmandas köites on need mõisted välja kujunenud.)

Aruandja A. Tammann (lõpu sõna): Komisjoni nimel ei saa ma esitatud parandusega ühineda, kuna selles ulatuses küsimus komisjonis üldse arutamisel ei olnud. Sõnad ise ei ole mingisugust vaidlust komisjonis tekitanud, vaid nendega on leppinud isegi meremeeste esindajad.

Juhataja K. Einbund: Hääletamisele tuleb rkl. Martna' parandus-ettepanek. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek tagasilükatud.

Asun § 28 hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 28 vastu võetud.

§§ 29—33 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

§ 29. Meremehe surma puhul on laevajuht kohustatud tema matmise eest hoolitsema ja surmast meremehe lähematele sugulastele teatama.

Surnud meremehe laevalejäänud varanduse üle on laevajuht kohustatud täpse nimekirja valmistama, varanduse enese peab laevajuht esimesel võimalusel üle andma kas meremehe pärijatele, või viimastele edasisaatmiseks meremeeste kodu vanemale või meremeeste kodu agendile.

Juhtub surm välismaal ja järelejäänud varandust pole võimalik rikkumata laevas hoida, peab laevajuht selle üle andma lähemale Eesti konsulile, või kõige kasulikumatel tingimustel ära müüma; viimasel juhtumisel on laevajuht kohustatud Eesti sadamasse jõudes müügistsaadud summa ühes aruandega andma või saatma meremeeste kodu vanemale, edasitoimetamiseks pärijatele.

Pärijatele edasitoimetamiseks määratud asjad, mida ei ole võimalik rikkumata alal hoida või mille alalhoidmine nende suuruse või teiste omaduste tõttu tülikas, võib meremeeste kodu vanema korraldusel ära müüa avalikul enampakkumisel.

Kui pärijad ei ole teada, tuleb varandusest kuulutada Riigi Teatajas.

Asjad ja rahasummad, mille järele pärijad kümne aasta jooksul, arvates Riigi Teatajas kuulutamise päevast, ei ole ilmunud, lähevad meremeeste kodu omandusse ning tarvitakse meremeeste ja nende omaste toetamiseks.

§ 30. Meremehe matmiskulud kannab laevaperemees, kui surm juhtus teenistuse kestvusel või aja jooksul, mil meremees oli laevaperemehe kulul ravitsemisel.

§ 31. Kui laevajuht pidi meremehe ravitsemiseks või matmiseks kulusid tegema, mida laevaperemees ei ole kohustatud kandma, ja võimalik ei olnud Eesti konsuli abi tarvitada, tasutakse need väljaminekud laevaperemehele riigi poolt.

Kui laevajuht jätab välismaale konsuli hoolde haige meremehe, peab laevajuht nõudmise korral kindlustuse andma meremehe ravitsemise kulude katmiseks. Palk, mis meremehel saada, antakse konsuli kätte ja seda raha võib ravitsemisalune oma ravitsemise kestel ainult konsuli loaga tarvitada.

5. Laevajuhi õigus meremeest teenistusest vabastada.

§ 32. Kui meremehel haiguse või vigastuse tõttu võimata on teenistusekohuseid täita, või tema põeb haigust, mis kardetav teistele laevalolijatele, on laevajuhil õigus teda teenistusest vabastada. Sarnasel korral on meremees õigustatud saada palka kuni teenistusaaja tegeliku lõpuni ja sellele lisaks veel ühe kuupalga, kuid igal juhtumisel mitte pikema aja eest kui lepinguaja lõpuni.

Kui aga meremees on haiguse või vigastuse saanud tahtlikult, kergemeelse elu või jämeda ettevaatamatuse tagajärjel, või oli ta haige või vigane juba teenistusse astumisel, on temal õigus saada palka ainult teenistuse tegeliku lõpuni.

§ 33. Laevajuhil on õigus meremeest teenistusest vabastada veel järgmistel juhtumistel:

1) kui selgub, et tema ei kõlba sellesse ametisse, kuhu ta palgatud;

2) kui tema õigel ajal laeva ei ilmu ja selle tõttu laev ilma temata ära sõidab või tema asemele teine meremees palgatakse;

3) kui tema on korduvalt sõnakuulmatu ülemuse käskude täitmisel, või vägivalda tarvitab ülemuse või teiste laevasolijate vastu, või on teenistuses korduvalt joobnud;

4) kui tema on süüdi raiskamises, varguses või muus kuritões, või on kaasa võtnud ehk ära peitnud salakauba, või väljaveoks väljasõidu kohal ja sisseveoks sissesõidu kohal lubamatuid kaupe, ja

5) kui tema esineb välismaa võimude ees teenistuse kohta käiva kaebusega, seal kus Eesti konsul asub.

Enne kui meremees käesoleva paragrahvi pp. 1—5 alusel vabastatakse, tuleb ta üle kuulata § 64. ettenähtud korras, kui see võimalik.

Meremees, kes käesoleva paragrahvi alusel vabastatakse, saab palka teenistuse tegeliku lõpuni.

A r u a n d j a **A. T a m m a n n** (loeb):

§ 34. Kui meremees vabastatakse, ilma §§ 32. ja 33. nimetatud põhjuset, on temal õigus kahjutasu nõuda. Kui meremehel kahju kohta tõendused puuduvad, saab tema ühe kuupalga.

Peale selle saab meremees tasuta sõidu ühes ülespidamisega kuni lepingus äratähen-datud teenistuse lõppemise kohani; (variant: kui teenistusest vabastamine sünnib välismaal, siis esimese kodumaa sadamani).

Kui § 13. põhjal leping lõpeb Eesti sadamas, lahtilaskmine aga välismaal sünnib, saab ta prii sõidu ühes ülespidamisega kuni lähema Eesti sadamani.

J u h a t a j a **K. E i n b u n d**: Esmalt tuleb hääletamisele § 34. teises lõikes leiduv variant. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on variant tagasi lükatud.

Hääletamisele tuleb § 34. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 34 vastu võetud.

• §§ 35—75 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

6. Meremehe õigus teenistusest vabastamist nõuda.

§ 35. Kui meremees tõendab laevapere-mehele või -juhile, et temal on võimalus saada laevajuhi, tüürimehe, mehaaniku või teist kõrgemat ametit, kui see, mis temal praegu on, või et tema äraminek olukordade tõttu, mis on tekkinud peale tema palkamist, temale olulist huvi pakub, võib ta nõuda oma vabastamist tingimusel, et ta muretseb enda asemele ametkohase isiku, ilma et sellest laevapere-mehele lisakulusid tekiks.

Sel korral on meremehel õigus palka saada vastavalt tema teenistuse vältusele.

§ 36. Kui sadamas, kuhu laev minekuks määratud, kardetav taud levinud ja meremees sellest teada sai alles pärast teenistusse astumist, on temal õigus teenistusest kohe lahkuda kui sõit ei ole alanud; vastasel korral aga esimeses sadamas, kuhu laev tuleb pärast seda kui seisukorrast teada saadi. Sel juhtumisel saab meremees palka kuni teenistuse tegeliku lõpuni.

Sama kord on maksev juhtumisel, kui on põhjust karta, et laeva võidakse sõja ajal sõdijate poolt kinni võtta, või laev võib sattuda sõjahädaohu ohvriks.

§ 37. Kui meremees on teenistusse võetud kindla teekonna peale, seda aga tunduvalt muudetakse, võib ta sellest teada saades enne reisi algust teenistusest kohe lahkuda, pärast reisi algust aga esimeses sadamas, kus laev peatub pärast muudatuse teatavakssaamist.

Teekonna muutmise pärast teenistusest lahkuv meremees on õigustatud kahjutasu saama ühe kuupalga suuruses ning prii sõidu ja ülespidamise palkamise kohani, kui lahku mine sünnib enne reisi algust, vastasel korral aga teenistuslepingu lõppemise kohani.

§ 38. Kui § 59. eeskirjade järgi toimetatud järelevaatusel selgub, et laev eelseisvaks sõiduks ei ole merekõlblik, või on nii puudulikult varustatud ja nii puuduliku meeskonnaga või nii raske koorma all või nii halva koorma paigutusega, et laevalolijate elu teekonnal selle tõttu võib hädaohtu sattuda, või kui laevapere eluruumid teekonna algul on ilmselt tervisele hädaohtlikud ja kui laevajuht ei astu tarvilikke samme kõigi selles paragrahvis loetletud vigade ja puuduste kõrvaldamiseks, on meremehel õigus teenistusest lahkuda ja kahjutasu saada § 34. alusel.

Sama õigus on meremehel siis, kui laevajuht ei täida § 59. ettenähtud laeva järele vaatamise nõudmist.

§ 39. Kui laevajuht meremehega toorelt ümber käib või kui teised meremehega laeval toorelt ümber käivad, ilma et laevajuht talle palutud kaitset annaks, või kui laevajuht mere-

mehele välja ei anna talle kuuluvat toitu või palka, on meremees õigustatud teenistusest lahkuma ning § 34. alusel kahjutasu saama.

§ 40. Kui laev välismaalasele ära müüakse, või ta mõnel muul viisil Eesti lipu õiguse kaotab, on meremehel õigus teenistusest lahkuda ja § 34. alusel kahjutasu nõuda.

Teised muutused laeva omanduse õiguses või laevajuhi vahetus ei anna meremehele teenistusest lahkumisel õigust.

Kui laev konkursi alla satub, on kummalgi poolel õigus lepingut lõpetada üles öeldes tähtajal, mis § 13. teises lõikes tähendatud.

7. Teenistuslepingu lõppemine laevaõnnetuse puhul.

§ 41. Kui laev hukkub või mereõnnetuse järele kordaseadmiskõlbmatuks kuulutatakse, lõpeb meeskonna teenistusleping, kui lepingkirjas teisiti ei ole ette nähtud; kuid meremees on kohustatud palga, korteri ja ülespidamise eest laevapäästmisest osa võtma ning mereselgituse lõpuni kohale jääma.

Pärast päästmistöode või mereselgituse lõppu on hukkunud laeva peremees kohustatud hukkunud laeval teeninud meremehele tööpuuduse kahjutasuna rahapalka lepingkirjas ettenähtud suuruses edasi maksma kõigi päevade eest, mis meremees on ilma tööta, kuid mitte üle kahe kuu. Meremees on aga kohustatud mõnes teises laevas kohta vastu võtma vastavalt § 28. esimesele lõikele.

Laevaõnnetuse puhul kaduma läinud isikliku varanduse eest on meremehel õigus tasu saada normide alusel, mis kindlaks määratakse Vabariigi Valitsuse määrusega.

Lõpeb mereõnnetuse puhul teenistus välismaal, on Eesti meremehel õigus saada riigi kulul tasuta reisi ja ülespidamist esimese Eesti sadamani.

8. Välismaa meremehe üheõigustamine Eesti meremehega.

§ 42. Valitsus võib vastastikkuse alusel § 28. ja § 41 ettenähtud Eesti meremeeste õigused ka välismaa kodanikkude peale laiendada.

9. Teenistusvahekordades tekkivad vaidlused.

§ 43. Kui meremees mahamunsterdamise korral rahul ei ole laevajuhi poolt valmistatud lõpuarvega, on temal õigus nõuda selle kontrollimist munsterdamisasutuse poolt.

Kui välisvetes laevajuhi ja meremehe vahel teenistuse asjus mõtete lahkumine tekib, selgitatakse vahejuhtumine Eesti konsuli poolt, või kui Eesti konsulit kohal pole, või mõnel põhjusel tema poole pöörata ei saa, siis esimese Eesti konsuli poolt, keda järeneva sõidu juures kätte saadakse.

Munsterdamisasutuse või konsuli otsuse alla tuleb seni painutada, kuni asi ei ole otsustatud vastava Eesti kohtu poolt.

III. Laevajuhi ja laevapere kohused.

1. Laeva juhtkond.

§ 44. Laevajuhil on ülim käsuvõim laeval.

§ 45. Tüürimehe eriliseks kohuseks on laevajuhile abiks olla laeva navigeerimisel ning selleks tarvilikkude vaatluste ja arvestuste tegemisel, niisama ka laeva päevaraamatut pidamisel. Peale selle on tema korralduse ja valve all meeskond, niipalju kui teisiti ei ole ette nähtud § 47., laev ühes taklaasiga ja varustusega, laadimine ja lossimine ühes laadungi ja moonu ülesmärkimisega ja paigutamiseega.

§ 46. Laevajuhi äraolekul või ajutisel teenistusvõimetusel on tüürimees, või kui neid mitu kohal — vanem neist kohustatud vastavaid samme astuma edasilükkamatute tarvete rahuldamiseks, mille kohta laevajuht ei olnud korraldusi teinud.

Kui laevajuht sureb, või kaotab võimaluse laeva juhtimiseks, või lahkeb teenistusest, on tüürimees, või kui neid mitu — teenistuslikult vanem nendest kohustatud laeva juhtimise üle võtma, kuni uus laevajuht teenistusse astub.

§ 47. Mehaaniku eriliseks kohuseks on masinateenistuse juhtimine. Tema vastutava hoole ja valve all on masinad ühes nende juurde kuuluvate sisseseadete ja osadega, masinate käik, ümberkäimine masinatega ja nende korrashoid; samuti masina ja katlaruumis olev laevakere ühes sinna kuuluvate sütepunktide, tankide ja tunnelitega; küttematerjal ja muud masinatarved, eriti nende kõlblikkuse ja hulga kontrollimine vastuvõtmisel laevale; masinameeskond ja selle ruumid.

Kui juhtub õnnetus või selgub viga neis laevaosades, mis nimetatud eelmises lõikes, tuleb mehaanikul viibimata sellest laevajuhile teatada.

Mehaanik peab masina päevaraamatut, vastutades selle pidamise eest.

§ 48. Kui laevateenistuses on mitu mehaanikut, vastutab esimene mehaanik kõige masinatesse puutuva tegevuse eest. Tema jaotab mehaanikute vahel nende ülesanded.

Esimese mehaaniku äraolekul või ajutisel teenistusvõimetusel, on teenistuslikult vanem kohalolevatest mehaanikutest kohustatud vastavaid samme astuma edasilükkamatute tarvete rahuldamiseks, mille kohta esimene mehaanik korraldusi ei olnud teinud.

2. Üldised teenistuse kohused.

§ 49. Laevajuht või iga teine ülemus on kohustatud oma alluvatega ümber käima heatahtlikult, õiglaselt ja viisakalt.

Iga meremees peab saama dokumendi, mis sisaldab tema teenistuskohuste ülesloetlust laeval, kusjuures aga sellele dokumendile ei tohi teha mingisuguseid tähendusi meremehe töö headuse ja palga kohta. Dokumendi vormi ja kokkuseadmise tingimused kinnitab teedeminister.

Igaühe kohus on ennast üleval pidada korralikult, kainelt ja rahulikult, viisakalt ülemuse vastu ja täpselt täita kõiki laeva heakorra eeskirje.

Käsu vastuvõtmisel näidaku käsusaaja kohase ja selge vastusega, et ta käsust aru sai.

§ 50. Meremees peab täpselt täitma ülema teenistuslikke käskke, hoolsasti laeva ja temal olevat vara hoidma ning üldse hoolega ja usinalt täitma oma ülesandeid.

Kahju, mis meremees sünnitab tahtlikult, hooletuse või ettevaatamatuse läbi teenistuskohuste täitmisel, peab tema tasuma. Kohus võib vastavat kahjutasu vähendada, arvesse võttes ettevaatamatuse või hooletuse iseloomu, kahju suurust ja kõiki muid asjaolusid.

3. Meremehe teenistusse ilmumine, sellest puudumine ja asjade kaasavõtmine.

§ 51. Meremees peab määratud ajal laevale teenistuskohuste täitmisele ilmuma. Pärast seda ei tohi tema ilma loata laevalt lahkuda.

Laeva seismisel sadamas boide vahel või julges ankrukohas ei tohi meremeest keelda vabal ajal maale minemast, kui laevale jäämist ei nõua laeva laadungi või laevalolijate julgeolek, tarvilikkude laevatööde täitmine, eelseisev laeva ärasõit või ümberpaigutamine. Meremehel on õigus laevapaate maaleminekuks tasuta tarvitada, kui selleks võimalused ei puudu.

Kui meremees takistatud on õigel ajal laevale tagasi tulemast, peab tema sellest esimesel võimalusel laevajuhile teatama.

§ 52. Kui laevale munsterdatud meremees õigel ajal teenistusse ei ilmu, loata maale läheb, õigel ajal laevale tagasi ei tule või kui meremees on maal jooanud, on laevajuhil õigus politsei abil teda laevale toimetada.

§ 53. Kui meremees ära jookseb, võib laevajuht tema laevajäänud varanduse ära müüa. Jääb müügisummast ning meremehe saamata palgast pärast laevapere kahjutasu mahaarvamist raha üle, võib meremees ühe aasta kestel ärajooksu päevast arvates seda kätte saada; ei järgne aga selle aja jook-

sul tema poolt sarnast nõudmist, peab laeva-peremees ülejääva raha saatma meremeestekodule § 69. järgi talitamiseks.

§ 54. Isiklikuks tarvitamiseks võib meremees tarbeaineid laevale kaasa võtta parajal määral, nii et ei tuleks laevale ega laadungile sekeldusi. Laevajuhi loata ei või meremees müügi jaoks ei omal ega võõral arvel kaupa kaasa võtta.

Loata kaasavõetud kauba eest peab meremees prahiraha maksma; sünnib aga kauba kaasavõtmise tagajärjel kahju, peab tema ka selle tasuma.

Kahtluse korral, et meremehel midagi loata kaasa on võetud, võib laevajuht lasta läbi otsida laevapere ruumid ja hoiukohad. Loata kaasavõetud asjad võib laevajuht oma valve alla võtta, maale saata või tarviduse korral üle parda heita.

4. Töö, toitmine ja tervishoid laeval.

§ 55. Laevatööde korraldamisel tuleb arvestada igäihe teenistuskohaga.

Tööde juhataja peab selle eest hoolitsema, et töötajate hoidmiseks õnnetuste ja haiguste eest oleks tarvitusele võetud maksvates eeskirjade ettenähtud abinõud.

§ 56. Tööaeg laeval korraldatakse eriseadusega. Laevades, mille kohta vastav eriseadus ei käi, ei või laevapere sundida tegema pühapäeval ega Eesti seadustes ettenähtud pühadel niisugust tööd, mida võiks edasi lükata.

§ 57. Laevajuhi hooleks on, et laevapere saaks hästi ning küllaldaselt toidetud, vastavalt selle kohta käivatele eeskirjadele. Kui laevapere ennast ise toidustab, on laevajuhi kohus selle järgi valvata, et laevas reisiks küllalt moona oleks.

Leiab laevajuht reisiajal tarvilikuks vähendada toidunormi, siis tuleb laeva toidul olevale laevaperele vastavat asetasu anda.

Laevajuht võib ilmastikulistel ja tervishoidlikkudel põhjustel ette kirjutada vastavat vaheldust toitmisel, tingimusel, et selle tagajärjel ei kannataks laevapere huvid.

Moona väljajagamisel on meeskonnal õigus kaalu kontrollida.

Laevajuhil on keelatud meeskonna toimetist korraldada oma isikliku kasutoova ettevõtetena.

§ 58. Laevajuht peab valvama tervishoiuolude, eriti eluruumide ja puhtuse järgi, hoolitsetes, et sellekohased eeskirjad kõigiti täidetak.

5. Laeva järelvaatuse nõudmise õigus.

§ 59. Kui üle poole laevaperest nõuab laevajuht laeva järelvaatust selgitamiseks kas laev on merekõlblikud seisukorras või kas laevapere eluruumid vastavad tervishoidlikkudele nõuetele (§ 38) või kui seda nõuab esimene mehaanik tema vastutusel olevate laevaosade ning nende varustuse suhtes, on laevajuhi kohus pöörata vastava järelvaatuse toimetamiseks riigi piirides asjakohase valitsusasutuse ning välismaal kohaliku Eesti konsuli poole; ei ole Eesti konsul kohal, peab laevajuht pöörama lähema Eesti konsuli poole või paluma kohalikke vastavaid võime järelvaatust korraldada.

Kui laeva järelvaatuse nõudmine esitatakse pärast seda kui laadimine on alanud, nii et selle täitmiseks osa laadungist lossida tuleks, ei ole laevajuht kohustatud nõudmist täitma, välja arvatud juhtumine, kui sellega on ühinenud ka mõni tüürimees või mehaanik, või ettepanek tuleb esimese mehaaniku poolt tema tegevuse alal.

Selgub aga tehtud järelvaatusel, et kaebamiseks puudus küllaldane põhjus, peavad järelvaatuse nõudjad tasuma vastavad kulud ja kahjud.

Kui selle paragrahvi alusel toimetatud järelvaatus sünnib välisvetes, peab konsul, kes selle korraldas, ning muudel juhtumistel laevajuht, viibimata sellest teatama mereasjanduse peavalitsusele.

6. Sundabinõud.

§ 60. Heakorral alalhoidmiseks laeval võib laevajuht, või tema äraolekul või teenistusvõimetusel see, kes tema asemele astus, tarviduse korral sundabinõusid käsitada.

Kui laev satub hädaohtu või puhkeb laeval mäss, või sünnib mõni teine tarvidus, on laevajuht või tema asetäitja õigustatud käsitada kõiki vastavaid abinõusid sõnakuulmisele sundimiseks või korra jaluleseadmiseks; igäüks laevaperest peab sarnasel juhtumisel, isegi sellekohase nõudmiseta, laevajuhile tarvilikult abiks olema. Vigastatakse seda, kes sõna ei kuulnud, siis ei vastuta selle eest vigastaja, kui tema ei tarvitanud valjemaid abinõusid kui olukord nõudis.

§ 61. Kui välissadamas keegi laevaperesse kuuluvaist saadab korda raske kuriteo, on laevajuht kohustatud esimesel võimalusel süüteo kohta ülekuulamise toime panema § 64. alusel, kui kohalikud võimud juurdlust ei toimetata.

Laevajuht peab selle eest hoolitsema, et süüalune laevast ei lahkuku, ning temal on õigus tarvilikul korral süüalust nii kauaks

vangistada, kuni võib teda üle anda Eesti politseivõimudele või konsulile; laevajuht on aga vastutav, et süüalusega laeval karmimalt ümber ei käidaks kui tarvilik.

IV. Distsiplinaarkaristused.

§ 62. Laevajuhil on õigus meremeest karistada rahatrahviga mitte üle ühe neljandiku kuu-palga või seitsme päeva palga suuruse kui meremees:

1) loata maale läheb või mõjuva põhjuseta õigel ajal tööle ei ilmu või maalt tagasi ei tule;

2) ei teata esimesel võimalusel põhjustest, mis teda takistasid õigel ajal laevale tulemast;

3) teenistusliku hooletuse või ettevaatamatus tõttu kahju või hädaohu esile kutsub;

4) teenistuses jooanud olekus on;

5) raiskavalt või hooletult moonaga ümber käib;

6) laseb kõrvalise isiku keeluvastastelt laevale tulla või teda laeval peituda;

7) loata laevale toob alkohoolseid jooke või muidu asju, mis võivad tekitada sekeldusi või hädaohtu, või loata laevalt välja viib kaupa või muid asju;

8) ennast ülemuse vastu sündmata üleval peab või teenistusse puutuvaid korraldusi ei täida; eriti kui ta loata lahkub postilt, rooli juurest foorvahilt, või seal magab, ja

9) laeval või üldse teenistuses tekitab riidu, rikub rahu või heakorda.

§ 63. Karistust ei või määrata enne kahteist tundi ega hiljem seitsmet päeva süüteo laevajuhile teatavaks saamisest, kui ei ole erandlikke põhjusi teisiti talitamiseks.

§ 64. Enne karistuse määramist tuleb süüteo lähemate asjaolude selgitamiseks juurdlus toime panna. Juurdlust toimetab laevajuht kahe ustava ja erapooletu tõestaja juuresolekul. Neist peab võimalikult olema üks tüürimees või mehaanik ning teine meeskonnast; kui aga ülekuulata on tüürimees või mehaanik, peavad võimalikult mõlemad tõestajad olema juhtkonnast.

Juurdlusel kuulatakse üle kaebealune ning need isikud, kes võivad asja kohta teateid anda. Kaebealune kui ka tõestajad võivad laevajuhil kaudu ülekuulatavale ette panna küsimusi, mis asja selgitamiseks tarvilikud. Antud seletused, samuti ka otsus, mille laevajuht teeb, kantakse laeva päevaraamatusse ning loetakse ette kaebealusele ja tõestajatele.

Sissekande tõelikkust tõendavad laevajuht ja tõestajad allkirjadega ning viimased võivad sellele juurde lisada oma märkused, milleks ülekuulamine põhjust võis anda.

Kui laevajuht ei ole käinud ülekuulamisel nende juhtnööride järgi, mis eelpool antud, on karistav otsus tühine.

Tahab karistatu eelpool toodud alusel laevajuhil otsuse peale kaevata, on temal õigus ärakirja saada ülekuulamise protokollist ja otsusest.

§ 65. Karistuse juures tuleb arvesse võtta süüteo raskust, kordasaatmise asjaolusid, samuti süüdlase varemata ülespidamist. Kui süütegu pole raske ning on põhjust oletamiseks, et süüdlane parandab ennast hoiatuse läbi, ei tule määrata karistust.

Laevajuht ei või kohtus süüdistust tõsta süüteo asjus, mille eest tema ise määras karistuse.

§ 66. Laevajuht võib, kui selleks põhjusi, enne meremehe teenistusest lahkumist teda täielikult või osalt karistusest vabastada.

Karistusest vabastamise otsus kantakse laeva päevaraamatusse ning kirjutatakse alla laevajuhil ja kahe tõestaja poolt; vastasel korral on otsus tühine.

§ 67. Meremehel, kes ei ole rahul laevajuhil poolt temale määratud karistusega, on kuni mahamunsterdamiseni õigus nõuda asja uuesti läbivaatamist sadamakapteni poolt sadamas, kus sadamakapten olemas ning kus laev hariliku arvestuse järgi vähemalt kaks päeva peatub.

Uuestiotsustamise nõudmise korral kutsub sadamakapten viibimata kohale laevajuhil, karistatu ning teised isikud, kes arvatavasti võivad anda asja kohta seletusi, kusjuures laevajuht võib kohustada laeva päevaraamatut ette näitama.

Pärast karistatu ülekuulamist ja tarvilikude tõenduste vastuvõtmist kontrollib sadamakapten, kuivõrt määratud karistus on seaduslik ja põhjendatud, ja teatab oma otsuse viibimata. Otsus kantakse laeva päevaraamatusse ning meremehe nõudmisel antakse temale otsusest ärakiri.

Kui sadamakapten ei jõua asja ära otsustada enne laeva ärasõitu, lõpetab ta asjatoimetuse. Sel juhtumisel on karistatul õigus laeva uuesti sadamasse tulekul laevajuhil otsuse peale kaevata käesoleva paragrahvi esimese lõike alusel sama või teise sadama kaptenile.

Välismaal võib eelmistes lõigetes tähendatud alustel kaevata Eesti konsulile.

§ 68. Kui laevajuht või meremees ei ole rahul § 67. korras tehtud otsusega, võib kumbki sadamakapteni või konsuli otsuse peale kaevata meremeestekodu vanemale. Asja uuesti läbivaatamine sünnib eelmises (67.) paragrahvis ettenähtud alustel.

Kui ei olnud asja uuesti otsustamist § 67. ettenähtud viisil, on karistatud õigus kaevata laevajuhi otsuse peale meremeestekodu vanemale pärast mahamunsterdamist või kui mahamunsterdamist ei järgnenud, pärast teenistusest lahkumist mõlemil juhtumisel ühe aasta jooksul.

Käesoleva paragrahvi korras tehtud otsuste peale ei ole edasikaebust.

§ 69. Karistamisel meremehe palgast kinipeetud raha annab laevajuht mehe mahamunsterdamisel kviitungi vastu, mis laeva päevaraamatusse sisse kirjutatakse või sellele juurde lisatakse, üle munsterdajale, kes kohustatud on seda edasi saatma meremeestekodule; ei järgne mahamunsterdamist, saadab laevajuht raha ise meremeestekodule. Mõlemal juhtumisel lisatakse juurde ärakiri karistamise otsusest ning sellest, mis ülekuulamisel § 64. alusel üles märgiti. Trahvirahad tarvitatakse meremeeste ja nende omaste toetamiseks sellekohaste eeskirjade järgi.

V. Tegelikku laevaperesse mittekuuluvad isikud.

§ 70. Isikute suhtes, kes on võetud teenistusse laevaperemehe või laevajuhi poolt, kuid tegelikku laevaperesse ei kuulu, käsitatakse vastavalt selles seaduses laevapere kohta antud eeskirja.

§ 71. Laevas teenivate isikute suhtes, kes laevaperemehe või laevajuhi poolt teenistusse pole võetud, tuleb vastavalt käsitada §§ 10., 26, 27, 28. kolmanda lõike, §§ 29, 31, 49, 50, 54, 57, 58, 60 ja 61 eeskirje.

Need isikud on kohustatud võimise piires seda tööd tegema mida laevajuht laeva julgeoleku tarviduste pärast nendele määrab.

§ 72. Meremehe suhtes, keda konsuli hoolle koju saadetakse, tuleb vastavalt käsitada § 71. esimese lõike eeskirje.

Tarviduse korral on need isikud kohustatud vastava tasu eest võimist mööda laevatöödest osa võtma, mille määramise juures peab arvesse võetama igauhe eelmist teenistusala.

VI. Lõppmäärused.

§ 73. Käesoleva seaduse alla ei kuulu teenistus:

1) riigi laevadel, mida kasutatakse riigikaitse või administratiiv otstarbel;

2) laevadel, alla 60 kub. meetri brutto mahuga;

3) laevadel, kus teenivad ainult laeva-peremehe perekonnaliikmed.

§ 74. Laevajuht on kohustatud hoolitsema, et oleks laeval kättesaadav üks eksemplar käesolevast seadusest. Selle eeskirja vastu eksimisel karistatakse laevajuhti munsterdaja määruse põhjal rahatrahviga mitte üle 50 krooni.

Trahvirahad saadab munsterdaja edasi meremeestekodule ning need tarvitatakse meremeeste ja nende omaste toetamiseks sellekohaste eeskirjade järgi.

§ 75. Vabariigi Valitsuse ja teedeministri poolt avaldatakse käesolevas seaduses ettenähtud määrused ja korraldused Riigi Teatajas hiljemalt üks kuu enne käesoleva seaduse maksamahakkamist.

Aruandja A. Tammann (loeb):

§ 76. Käesolev seadus hakkab maksma 1. mail 1928., välja arvatud § 76, mis maksma hakkab käesoleva seaduse avaldamisega Riigi Teatajas. Ühes sellega kaotavad maksvuse kaubanduse seaduse (S. K. XI k. II j.) §§ 206, 209, 210, 212, 213, 214, 243—289 ja 291—297.

O. Gustavson (stp): Käesolev paragrahv loetleb mõned paragrahvid maksvast kaubanduse seadusest, missugused käesoleva seaduseelnõu vastuvõtmisega maksvuse kaotavad, need on §§ 206, 209, 210, 212, 213, 214, 243—289 ja 291—297. Juba üldkomisjonis selgus, et siia maksvuse kaotavate paragrahvide sekka on sattunud mõni, mis ei tohiks maksvust kaotada sellepärast, et vastavat küsimust käesolev seadus ei lahenda. Nõnda jääks praktikasse tühi koht. Üldkomisjon parandas ühe sarnase vea. Alguses oli nimelt ette nähtud, et maksvuse kaotab ka § 290. See räägib sellest, mis sünnib siis, kui mõni meremees laevateenistuse juures mõne keha liikme kaotab. Siin on ette nähtud, kuidas abisaamist ja kohalesaatmist korraldatakse. Selle tõttu kustutati § 290 nende paragrahvide hulgast, mis maksvuse pidid kaotama. Kuid ometi on õnnetuseks läbi lipsanud veel üks paragrahv, mis ei tohiks kaotada maksvust, see on § 288, mis on analoogiline § 290-ga. See ütleb: „Meremees, kes teenistusekohuste täitmisel on saanud häda või kergemaid vigastusi, on õigustatud nõudma laevaomanikult mitte ainult ülespidamist ja toetust, vaid ka kõigi arstimisel tekkinud kulude katmist; kui ta selle vigastuse tagajärjel on sattunud seisukorda, mille tõttu tal võimalik ei ole laeva-

teenistusse edasi jääda, on laevaomanik kohustatud talle maksma sõidukulud kohale, kust meremees teenistusse võetud“.

Käesolev seadus räägib ka vigastustest ja haigustest, kuid teeb seda üldiselt, jättes selle küsimuse lahtiseks, mis sünnib siis, kui meremees on just laevateenistuse juures saanud vigastusi.

Ma arvan, kui üldkomisjon leidis, et § 290 ei tohi kuuluda paragrahvide hulka, mis kaotavad maksvuse, siis ka see § 288, mis analoogiline § 290-le, peab kuuluma nende hulka, mis peaksid maksma jääma.

Panen ette: § 76-das „§§ 243—289“ asemele võtta „§§ 243—287, 289“.

Aruandja **A. Tammann** (lõpusõna): Kaubanduseseaduse § 290. väljajätmisega avaldas üldkomisjon küll oma üldise seisukoha, et käesoleva seadusega ei taheta meremeestelt ära võtta neid soodustusi, mis neile maksev seadus pakkunud. § 289 üldkomisjonis aga eriti arutamisel ei olnud, ja sellepärast ma temaga ühineda ei saa.

Juhataja **K. Einbund**: Asun rkl. Gustavson'i ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Poolt on 23 häält, vastu 21 häält, seega vastu võetud.

Asun § 76. hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 76 vastu võetud.

8. Riigikogu järgmise koosoleku aja ja päevakorra määramine.

134/17.)

Juhataja **K. Einbund**: (Hääletatakse.)

Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Vaheaeg kl. 12—kl. 12.20 min.

Juhataja **K. Einbund**:

9. Vahekohtu klauselite protokolliga ühinemise seadus — III lugemisel.

10. Eesti-Läti vahelise kinnisvarade kinnisraamatutesse sissekandmise kohta käiva konventsiooni kinnitamise seadus — II lugemisel.

Koosolek lõpeb kell 12.25 min.

Sekretär **M. Juhkam** (korra kohta): Teen ettepaneku, pidada järgmine Riigikogu koosolek reedel, 16. märtsil kell 5 p. l. (Päevakord prt. nr.

Üldkomisjoni aruandja on rkl. Vreeman. Aruandja puudub.

Üldkomisjoni aruandja on rkl. Vreeman. Aruandja puudub. Komisjoni esimees ka puudub.

Päevakord on läbi, lõpetan Riigikogu koosoleku.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu esimees **K. Einbund**.

Abisekretär **J. Piiskar**.

